Vedlegg 2:

Behandling av høringsuttalelser – høring av forslag til program for utredning av konsekvenser - Sektor Petroleum

Totalt er det mottatt høringsuttalelse fra 37 parter:

- Alstadhaug kommune
- Artsdatabanken
- Brønnøy kommune
- Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL)
- Fylkesrådet i Nord-Trøndelag
- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
- Helgeland regionråd
- Herøy kommune
- Havforskningsinstituttet
- Industri Energi
- Meterologisk institutt
- Natur og Ungdom / Bellona (NUB)
- Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES)
- Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- Norges Ornitologiske Forening (NOF)
- Norsk polarinstitutt
- Nordland fylkesfiskarlag
- Nordland fylkeskommune
- Norges fiskarlag
- Norges naturvernforbund
- Norges rederiforbund
- Nærings- og handelsdepartementet (NHD)
- Oljedirektoratet
- Oljeindustriens landsforening (OLF)
- Riksantikvaren
- Runde miljøsenter
- Samferdselsdepartementet
- Sandøy kommune
- Sintef
- Statens strålevern
- Sysselmannen på Svalbard
- Sør-Trøndelag fylkeskommune
- Troms fylkeskommune
- Universitetet i Bergen
- Universitetet i Oslo
- Verdens villmarksfond (WWF)

Uttalelser med direkte relevans til Sektor Petroleum (20 parter) er oppsummert under med en kort vurdering av hvordan kommentaren eventuelt kan inngå i det videre arbeidet. Innledningsvis er det gjort en gjennomgang av de mest kommenterte forholdene.

Langtidsvirkninger av utslipp

Fra flere parter (*Norges fiskarlag, Natur og Ungdom/Bellona, Norges naturvernforbund, Fiskeri og havbruksnæringens landsforening*) er det kommentert at utredningen også må belyse langtidsvirkninger av utslipp fra sektoren.

- Langtidsvirkninger fra utslipp fra petroleumsindustrien inngår som et sentralt tema i pågående forskningsprogram og anses som en meget sentral problemstilling. Temaet vil inngå i utredningsarbeidet og dagens kunnskap på området, inkludert kunnskap om usikkerhet, vil legges til grunn.

Nullutslipp

Det er avgitt flere uttalelser knyttet til nullutslipp. *Natur og Ungdom/Bellona og Troms fylkeskommune* mener et nullutslippsregime som for Lofoten-Barentshavet må innføres. Naturvernforbundet krever nullutslipp av produsert vann fra nye innretninger.

- Kommentarene tas til orientering. Det er imidlertid ikke intensjonen av sektorutredningene skal utrede nye rammebetingelser for den respektive sektor. De rammebetingelser som gjelder for sektoren på sokkelen generelt vil derfor legges til grunn for de faglige utredningene. Basert på resultatene fra arbeidet vil eventuelle tiltak vurderes.

Seismikk

Fiskeriorganisasjonene (*Nordland fylkesfiskarlag, Norges fiskarlag, Fiskeri og havbruksnæringens landsforening*) ønsker utredet mulige virkninger på sjøpattedyr (hval) fra seismiske undersøkelser. Flere kunnskapshull finnes fremdeles, og disse må fylles. Dette gjelder også støy i forhold til fisk (*WWF*).

- Sektorutredningen vil utrede mulige virkninger av seismisk aktivitet i forhold til fisk, sjøpattedyr og fiskerier. Det er nylig gjort en oppsummering av dagens kunnskap om slike virkninger, som sammen med eventuelt annen kunnskap vil legges til grunn for vurderingene.

Oljevernberedskap

Mange kommentarer berører området oljevernberedskap: Utredningen må analysere behovet for fullgod dekning av oljevernberedskap langs kysten av Norskehavet (*Nordland fylkesfiskarlag, Norges fiskarlag, Fiskeri og havbruksnæringens landsforening*). Forbedringspotensial for oljevernberedskap må utredes og tilrettelegge for teknologiutvikling (*Natur og Ungdom/Bellona*). Det er store mangler i norsk oljevernberedskap (utstyr, mannskaper) og behov for et kraftig løft (*WWF*). *Norges naturvernforbund* understreker viktigheten av frivillig innsats i dagens beredskap og krever en full gjennomgang av behovet innen oljevern langs kysten. En må også i analysene vurdere oljetyper av ulik kvalitet (*Sintef*). Oljevernberedskap må være en viktig del av programmet (*Sør-Trøndelag fylkeskommune*).

- Oljevernberedskap er et viktig tema som vil være meget sentralt i utredningen. Spesielt viktig vil det være å belyse behovet for oljevernberedskap knyttet til fiktive felt som eventuelt fremskaffer et annerledes risikobilde enn dagens eksiterende virksomhet.

Samfunnsmessige virkninger

Investeringer og ringvirkninger må utredes både på regionalt (fylkes-) og nasjonalt nivå og både for dagens situasjon og fremtidsbildet (*Alstadhaug og Brønnøy kommuner*) og for ulike scenarier (*Nordland fylkeskommune*). Det ønskes sterkere fokus på de positive samfunns- og næringsmessige sidene av petroleumsvirksomheten (*Troms fylkeskommune, Industri Energi*). Det anbefales at de samfunnsmessige konsekvenser utredes som en egen studie i programmet (*Fylkesrådet Nord-Trøndelag*). I beregningen av sysselsettingseffekter som følge av virksomhet i Norskehavet må en ta hensyn også til eventuell nedgang fra redusert virksomhet i Nordsjøen. En må også ta hensyn til den mobilitet som finnes i arbeidskraften (*Norges fiskarlag, Fiskeri og havbruksnæringens landsforening*).

- Det skal gjennomføres en egen delutredning på samfunnsmessige konsekvenser. Denne vil drøfte mulige konsekvenser både i dagens situasjon og for fremtidsbildet. Vurderingene vil gjøres på fylkes- og nasjonalt nivå.

Ilandføring, energiløsninger/klimagassutslipp

Det er mottatt flere forslag til utredning av ilandføring og vurdering av ulike energiløsninger/tiltak for reduksjon i klimagassutslippene (*Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesrådet Nord-Trøndelag, Nordland fylkeskommune og Industri Energi*).

- I prosessen med å etablere et realistisk fremtidsbilde vil Oljedirektoratet vurdere ulike utbyggingsløsninger, inkludert transportløsninger og eventuelle landbaserte anlegg, samt miljøtiltak/energiløsninger. De mottatte innspillene vil bli vurdert i denne prosessen.

Arter vs. felles utredningstema/parametre

Fra flere hold er det kommentert på arter, utredningstema/parametre som bør inngå i utredningen. Spesielt er det fremholdt arter på rødlista (*Direktoratet for naturforvaltning*) og sjøfugl (*Norsk Ornitologisk Forening, Norges naturvernforbund, WWF*).

- Marine arter på rødlista vil vurderes i utredningen. Også andre relevante arter, inkludert sjøfugl og rødlistearter, vil vurderes og eventuelt legges til grunn i arbeidet. Dette vil variere med utredningstema, lokalitet, forekomst av de enkelte arter osv.

Nedenfor følger de detaljerte kommentarene som er mottatt med en vurdering av hvordan disse eventuelt kan ivaretas i det videre arbeidet med sektorutredningen/forvaltningsplanarbeidet.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
Alstadhaug kommune og Brønnøy kommune (likelydende uttalelser)	Disse merknader peker kanskje ikke på forhold som faktisk er utelatt i utredningsprogrammet, men muligens bare på forhold som er noe utydelige: Bruk av figur 6 gir et utilstrekkelig visuelt inntrykk siden områder i nord med funnene Luva operert av Statoil og Blåveis operert av Eni faller ut. Disse feltene på sokkelen utenfor Nordland er absolutt relevant å se i sammenheng med funnene for øvrig i Norskehavet. Vi foreslår at Oljedirektoratets offisielle kart av Norskehavet og utgavene for funn med inndeling i "Norskehavet nord" og Norskehavet sør" benyttes i utredningen. Kart og visuelle inntrykk er viktig.	Kommentaren tas til etterretning. Figurer som dekker hele det aktuelle området vil benyttes i utredningen.
	Vi er opptatt av at både "dagens situasjon" og "mulig fremtid" beskrives mhp. investeringer og ringvirkninger for regionen (fylkesnivå) og på landsbasis i form av sysselsetting og vare- og tjenesteleveranser. RKU Norskehavet har ikke gitt beskrivelser på fylkesnivå – noe som tidligere er blitt etterlyst ved flere anledninger fra Nordland. Det er en meget lang kyst denne utredingen skal gi beskrivelser av samfunnsvirkninger for. Nordland og Møre og Romsdal har meget begrenset gjensidig nytte av ringvirkninger og har så langt hatt meget ulikt omfang av ringvirkninger av petroleumsvirksomheten. Tall for midler effekten for hele regionen blir således ikke riktige noen steder og er derfor av svært liten interesse. Det må derfor legges ressurser i denne utredningen for å beskrive "dagens situasjon" fylkesvis i form av sysselsetting og vare- og tjenesteleveranser.	Det er hensikten at de påpekte forhold skal ivaretas i utredningen, programteksten vil presiseres iht. dette.
DN	Til kapittel 4 om Utfordringer og rammebetingelser mener DN at utredningen bør beskrive hvilke praktiske forskjeller man får mellom tildeling i konsesjonsrunder og tildeling i forhåndsdefinerte områder, med hensyn til aktivitetsnivå etc.	Dette vil klargjøres i utredningen.
	Til kapittel 5.2.1 og påvirkningsfaktor Fysisk påvirkning av sjøbunnen: DN viser til at marine arter nå er kommet med på rødlista, jf. *Norsk rødliste*	De påpekte forhold skal inngå i utredningen.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	2006 (http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=115&amid=1792). Flere arter koraller, svamper etc. er representert her med petroleumsaktivitet som en av påvirkningsfaktorene. Dette må inkluderes i utredningen.	
	Til samme kapittel 5.2.1 og *Introduserte bestander og arter*. I tillegg til aktuelle spredningsveier og virkninger på biologiske miljø bør sektorens forebyggende tiltak inkluderes.	Mulige forebyggende tiltak vil vurderes i arbeidet.
	DN støtter vurderingen av at to av påvirkningsfaktorene kan utelates fra denne sektorutredningen. Vi er enig i at alle de felles utredningstemaene er relevante for utredningen av konsekvenser av petroleumsvirksomhet. Det er positivt at utredningsprogrammet tydeliggjør egne utredningstemaer. (*Uttalelsen er korrigert av DN ift. høringsbrevet pga. forveksling med sektor sjøtransport*)	Kommentarene tas til etterretning.
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Man savner at skissen til utredningsprogram bringer inn behovet for å utvikle en overvåkningsstrategi, m.a. relatert til fremtidsbildene som skal utarbeides av de ulike sektorene.	Samordnet overvåking vil vurderes i arbeidet knyttet til indikatorer etc. og ikke som en del av sektorutredningene, jf. oversikten over planarbeidet i figur 4.
NIFES	Når det skal gjøres rede for konsekvenser av utslipp, både ved regulær drift og ved akuttutslipp, må det legges vekt på hvordan dette kan påvirke innholdet av fremmedstoffer (tungmetaller og organiske miljøgifter) i sjømat.	Problemstillingen vil inngå i delutredningen(e) på regulære utslipp og akutte utslipp, og forsøkes utredet. Vurderingene av dette vil bla. bygge på data fra vannsøyleovervåkingen. Videre vil en vurdere data fra NIFES database for fremmedstoffer i fisk og generell kunnskap på området mhp. akutte utslipp.
NOF	Offshore vindkraft vil være aktuelt i fremtiden. Allerede i dag finnes konkrete planer om offshore vindkraft b1.a. utenfor kysten av Norfolk i Øst-England. EU vil tilrettelegge for en storstilt utbygging av offshore vindkraft i fremtiden, og mange spår at fremtidens vindkraft vil foregå offshore. Dette kommer også til å gjelde for Norskehavet. En storstilt utbygging av offshore vindkraft vil også kreve en utbygging av overføringssystem for å få kraften frem. En storstilt utbygging av offshore vindkraft vil være langt mer arealkrevende enn dagens petroleumsvirksomhet. NOF stiller seg derfor	Faggruppen har avklart med Styringsgruppen at konsekvenser av vindkraft skal utredes. Dette vil inngå under Sektorutredning Petroleum og Energi.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	spørsmålet om hvorfor ikke offshore vindkraft skal utredes i arbeidet med forvaltningsplanen? En utbygging av vil også medføre miljøkonsekvenser for bunnfaunaen innenfor planområdet. Den største konsekvensen for sjøfugl vil man få hvis en slik etablering skjer i den kanskje viktigste trekkruten for nord-sørtrekket av sjøfugl som foregår langs kysten av Møre og videre nordover. En etablering av arealkrevende offshore vindkraft midt i denne trekkruten vil kunne være fatal for våre sjøfugler. NOF krever at miljøkonsekvensene ved en fremtidig etablering av offshore vindkraft utredes.	
	NOF krever at sektorutredningene også utreder konsekvensene for rødlistede arter i forbindelse med utarbeidelsen av forvaltningsplanen.	Sektor Petroleum forholder seg til de felles utredningstema/-parametrene, men vil i tillegg se på relevante andre arter der hvor dette er aktuelt. Dette kan også favne rødlistearter.
Nordland fylkesfiskarlag	I utredningen om Sektor Petroleum har en ingen andre kommentarer enn at det må gjennomføres forskning for å få avklart seismikkskytingens innvirkning på sjøpattedyr. Vi har registrert påstander om at for eksempel kval ikke reagerer på seismikk. Dette er norske kvalfangere ikke enige i da de har registrert betydelig endret adferd hos kval når det har foregått seismikkskyting.	De påpekte forhold vil adresseres i sektorutredningen. Dette vil presiseres i programmet.
	I tillegg bør det foretas en analyse av hvilken oljevernberedskap man må ha for å få en fullgod dekning på hele kysten som defineres inn i Norskehavet.	Oljevernberedskapen er aktivitetsavhengig, jf. Norges risikobaserte regelverk. Omfanget av beredskap utover dagens situasjon vil derfor avhenge av fremtidsbilde, dets omfang, type og lokalisering. Eventuelle nye kystnære områder (fiktive felt) vil vurderes spesielt.
Norges fiskarlag	Norges Fiskarlag vil foreslå at det både i påvirkningsfaktorer, pkt 5.2.1; utredningstemaer, pkt 5.2.2 og i kapittel 5.3 konkretisering av utredningstemaer for sektorutredning petroleum enten tas inn et eget punkt om langtidseffekter av petroleumsvirksomheten for de biologiske ressurser alternativt at dette innarbeides på en synlig måte i eksisterende punkter.	Tema langtidseffekter skal utredes og dette vil presiseres i programmet.
	Norskehavet er et område som i petroleumssammenheng har blitt bygd opp	Kommentaren tas til orientering. Innspillene vil

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	den senere tid uten at det samtidig har vært noen stor nedbygging i Nordsjøen. Nordsjøen har kanskje nådd toppen i utvinningen og større innsats kan bli satt inn i Norskehavet. Dette vil kunne påvirke sysselsettingen og lokalsamfunn. For å gi et korrekt bilde av denne utvikling for lokalsamfunn, næringsliv og sysselsetting bør en slik endring beskrives. Dersom det bare blir beskrevet hva som vil være mulig "ny" sysselsetting ved aktivitet i Norskehavet, kan beslutningstakerne bli forledet til å tro at dette er økning i sysselsetting for eget lokalsamfunn. Dagens samfunnsstruktur tilsier imidlertid en stadig større mobilitet i nødvendig arbeidskraft, noe som vil ha betydning for utvikling av lokalsamfunn og sysselsetting.	vurderes i delutredningen på samfunn.
	Det er foretatt mange utredninger om seismikk, men fortsatt er det store kunnskapshull som forsøkes eller må kartlegges. I denne forbindelse er det problemstillinger knyttet til seismikkskytingens innvirkning på sjøpattedyr og på fiskens gytevandring som må besvares. Det har vært framsatt påstander om at f. eks kval ikke reagerer på seismikk. Dette er norske kvalfangere ikke enige i da de selv har registrert betydelig endret atferd hos kval når det har foregått seismikkskyting. Igjen kan det være forklaringer knyttet til artens adferd og topografi som kan avgjøre reaksjonsmønster. Begge problemstillinger må besvares i til forvaltningsplanen.	Det vises til vurdering av kommentar fra Nordland fylkesfiskarlag.
	I tillegg bør det foretas en analyse av hvilken oljevernberedskap man må ha for å få en fullgod dekning på hele kysten som defineres inn i Norskehavet.	Det vises til vurdering av kommentar fra Nordland fylkesfiskarlag.
Natur og Ungdom, Bellona	NUB mener at de langsiktige konsekvensene av forurensing fra petroleumsindustrien bør utredes i tillegg til effektene av akutte utslipp.	Det vises til vurdering av kommentar fra Norges fiskarlag.
	NUB mener at det er nødvendig å utrede for miljøeffektene for innføring av et nullutslippsregime i sårbare deler av Norskehavet, tilnærmet likt det som praktiseres i Barentshavet.	Det er ikke en forutsetning for arbeidet å legge til grunn nullutslippsdefinisjonen fra Lofoten-Barentshavet. I det aktuelle området gjelder den generelle nullutslippsdefinisjonen for sokkelen. Intensjonen er å først utrede konsekvenser, deretter å vurdere tiltak. Nye innretninger har tilnærmet null utslipp, og

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
		utslipp av miljøskadelige stoffer er betydelig redusert fra eksisterende felt i løpet av de siste år som følge av nullutslippsarbeidet.
	NUB mener at arealbegrensninger med hensyn på petroleumsvirksomhet bør vurderes i de havområdene der økosystemet i utgangspunktet er svært sårbart og petroleumsvirksomhet ansees som kontroversielt. Det er derfor konstruktivt om utredningen av konsekvenser legger best mulig tilrette for å få kartlagt de mest sårbare områdene som kandidater til petroleumsfrie områder.	Arealgruppen vil identifisere viktige områder for miljø og næring og forvaltningsplanen vil vurdere balansen i dette. Nåværende og fremtidig petroleumsvirksomhet skal så langt som mulig baseres på sameksistens med andre næringer og naturmiljø. Dette prinsippet ligger også til grunn for ulike næringers felles bruk av havområdene i dag. Opprettelse av petroleumsfrie fiskerisoner er et virkemiddel som kun vil vurderes dersom det skulle oppstå situasjoner der det synes umulig å oppnå god sameksistens mellom fiskeri og petroleumsnæring
	NUB mener at forvaltningsplanen må ta sikte på sette vilkår til oljevernberedskapen som også tilrettelegger for vilkår angående teknologiutvikling for å øke effektiviteten til oljevernet. Utredningen bør tilrettelegge for dette ved å kartlegge dagens beredskapssituasjon og utrede mulige forbedringspotensialet og en mulig framdriftsplan for teknologisk oppgradering av dagens oljevernutstyr.	I utredningen vil en beskrive dagens løsninger, og svakheter/forbedringspotensial. Det henvises for øvrig også kommentar fra Nordland fylkesfiskarlag.
Norges naturvern-forbund	Norges Naturvernforbund krever at ledige og tilbakeleverte tillatelser som er nærmere eller like nærme kysten som aktive tillatelser blokkeres for fremtidig bruk.	Forvaltningsplanen skal verken åpne eller lukke områder. Kommentaren tas til orientering.
	Norges Naturvernforbund ber om at ”bunndyrssamfunn” blir utvidet og spesifisert til også inkludere habitattyper (bunnforhold).	Det påpekte forhold vil presiseres i programmet/inngå i det videre arbeid.
	Norges Naturvernforbund krever at utredningstema for sjøfugl blir utvidet til å omfatte et bredere spekter av mangfoldet av fugl som lever ved, på og av sjøen.	Sektorutredningen vil legge til grunn de Felles utredningstema (herunder arter), i tillegg til å vurdere andre arter hvor dette finnes relevant.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	Norges Naturvernforbund krever at formuleringen ”Resultatene bekrefter at seismisk aktivitet ikke medfører skadevirkninger på fisk” blir fjernet eller erstattet med ”forløpige resultater hos [sett inn institusjon som står for forskningen] indikerer at seismisk aktivitet ikke medfører skadevirkninger på fisk, larver eller yngel utover helt nær detonasjonene”	Den påpekte setningen vil omformulering i programmet.
	Norges Naturvernforbund mener at tilgjengelig informasjonen indikerer at kjemikalier i produsert vann kan ha en alvorlig effekt på villfisk over tid. Vi ber om at konkrete tiltak for reduksjon blir presentert i det endelige utkastet.	Det er en del usikkerhet knyttet til dette temaet, men dagens kunnskap vil legges til grunn i vurderingene. Relevant informasjon finnes bla. i resultatene fra vannsøyle- og tilstands-overvåking, samt i ulike forskningsarbeider. Konkrete tiltak knyttet til kjemikalier inngår i nullutslippsarbeidet. Sentralt står substitusjon av tilsatte kjemikalier. Status for rensetiltak vil vurderes og presenteres i sektorrapporten.
	Norges Naturvernforbund krever nullutslipp av produsert vann på nye installasjoner.	Det henvises til kommentar om nullutslipp fra NUB.
	Norges Naturvernforbund krever at spesielt sårbare arter blir inkludert i tillegg til artene nevnt i punkt 3 kapittel 5.2.2 og at økologiske viktige arter blir oppgitt i form av en artsliste.	Det henvises til tilsvarende kommentar fra NOF.
	Kapittel ”5.3.7”. Norges Naturvernforbund ber om at seilingsled blir en del av ordlyden i siste avsnitt i dette kapittelet. Seilingsled er et meget viktig forebyggende tiltak og det bør gå klart fram at dette er et punkt som skal utredes, også av petroleumssektoren.	Seilingsled vil inngå i Sektor Sjøtransport. Fremtidsbildene vil samordnes mellom sektorene. Det vil gis referanse til sektor sjøtransport i programmet.
	Norges Naturvernforbund ber om at det poengteres at uten frivillig innsats er dagens oljevernberedskap svært svak. Det er viktig å få fram hvor dårlig det i realiteten står til med oljevernberedskapen og at uten denne innsatsen kommer oljevernberedskapen til kort. Følgende punkter har Norges Naturvernforbund krevd tidligere: *- Statlig slepebåtberedskap langs hele norskekysten. Anbefalt av Kystverket. Behov for ekstrabevilgninger på rundt 220 millioner på statsbudsjettet for*	Kommentaren tas til orientering.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	2008. *- Fornyelse av oljeverndepotene. Mange har gammelt, ubrukelig eller utilstrekkelig utstyr. Mye av dette er allerede kartlagt av Kystverket. Oppgradering av mangelfulle oljeverndepoter krever minst 100 millioner kroner og må senest inn på statsbudsjettet for 2008.* Med andre ord ønsker vi at det ikke bare skal vurderes hva som er i dag, men også hva som skal til for at oljevernet er der det bør være.	
OLF	Under 4.2 Sektorens aktiviteter står det at …"Feltets innretninger og rørledninger rengjøres og disponeres i henhold til avviklingsbeslutning som fattes av Stortinget eller Regjeringen. For innretninger følges bestemmelsene som vedtatt i OSPAR (98/3), og for samtlige innretninger i Norskehavet medfører dette fjerning". OLF viser til at OSPAR åpner for unntak gjennom totalvurdering og konsultasjon (ref 4.4.1 Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten) for betongstrukturer og nedre del av store stålstrukturer.	Den påpekte feil endres, bisetningen fjernes.
	Viser til punkt 4.7 tredje avsnitt. OLF vil påpeke at det marine miljøet frem til dags dato ikke har blitt påført miljøskade av betydning fra akutte utslipp fra petroleumsvirksomheten på norsk sokkel.	Kommentaren tas til orientering.
	Fokus ved utredning av arter på skrog/plattformer må være på mobile installasjoner. På side 22 i programmet står det at "kunnskapsmangel/usikkerhet om konsekvenser skal påpekes". I tillegg til å påpeke dette, bør gjøres en vurdering av viktigheten av å utbedre kunnskapsmangelen vurderes.	Det påpekte forhold vil vurderes i arbeidet.
	Fremtidsbildene må gi et så realistisk bilde av den fremtidige utviklingen som mulig.	Det vil alltid være en viss usikkerhet i slike fremtidsbilder. Mest oppdaterte kunnskapsgrunnlag hos OD vil legges til grunn for å gi et mest mulig realistisk bilde.
	OLF ønsker en vurdering av om forvaltningsplanene kan dekke de samme behovene som de regionale konsekvensutredningene (for petroleumsvirksomhet) hittil har dekket.	Metodemessig vil de to prosessene være ulike, og de har også ulik målsetting. Det vurderes derfor som fornuftig at industrien viderefører sitt frivillige initiativ med regionale

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
		konsekvensutredninger. At de to prosessene vil ha et betydelig felles informasjonsgrunnlag, og således vil være til nytte for hverandre er imidlertid klart.
	Konsekvenser av ulike aktiviteter skal betraktes i en helhetlig sammenheng, slik dette var gjort også for HLB. Det er nødvendig at forvaltningsplanen har en tilnærming der sannsynlighet tas i betraktning ved sammenligning av risiki forbundet med ulike aktiviteter.	Kommentarene tas til orientering.
	I forhold til beregning av konsekvenser er det viktig å understreke at risikoberegninger som bygger på metodikk for risikoanalyser ikke må forveksles med effekt-/konsekvensberegninger som sikter mot å gi den best mulige vitenskapelige forståelse av konsekvens.	Kommentaren tas til orientering.
	Det bør vurderes om man i tillegg til en worst case hendelse skal beregne konsekvenser av et uhellsutslipp med mer normale forutsetninger enn hva som var tilfellet for HLB.	Det er intensjonen at Sektor Petroleum vil se på ulike typer hendelser for å gi et balansert bilde av risiko.
Runde miljø-senter	Skader på fugl og sjøpattedyr som resultat av oljeutslepp må utredast. Rehabilitering av desse må inn i planverket for handsaming av oljeutslepp og der må koordinerast kompetanseoppbygging og beredskap.	Kommentaren tas til orientering.
	Eventuell oljeutvinning utanfor Møre vil kome svært nær land. (Inntil ca 12-15 nm frå fugleøya Runde). Utvinning i desse områda vil skje midt i dei viktige sildegytefelta. Det må takast omsyn til at silda legg egga på botnen og dermed er både egga og ikkje minst gytehabitatet særleg utsett for oljeforurensing.	Dette er et mulig konfliktområde som vil vurderes i arbeidet med definering av fiktive felt.
Statens strålevern	Pkt. 5.3.2 <u>Regulære utslipp til sjø.</u> I fjerde avsnitt foreslås det å føye til (i kursiv): Rensing av det produserte vannet før utslipp til sjø er en annen mulighet. Det produserte vannet inneholder olje og andre naturlig forekommende stoffer *(salter, tungmetaller, radioaktive stoffer),* samt kjemikalier som av sikkerhetsmessige og tekniske hensyn tilsettes i prosessen. De forskjellige renseteknologiene reduserer innholdet av olje og til dels også av andre naturlige stoffer som er mer eller mindre oljeløselige, men har ingen effekt	Presiseringene tas til følge.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	på vannløselige stoffer som for eksempel tungmetaller *og radioaktive stoffer*.	
FHL	FHL vil foreslå at det både i påvirkningsfaktorer, pkt 5.2.1; utredningstemaer, pkt 5.2.2 og i kapittel 5.3 konkretisering av utredningstemaer for sektorutredning petroleum enten tas inn et eget punkt om langtidseffekter av petroleumsvirksomheten for de biologiske ressurser alternativt at dette innarbeides på en synlig måte i eksisterende punkter.	Det henvises til likelydende kommentarer fra Norges fiskarlag.
	Norskehavet er et område som i petroleumssammenheng har blitt bygd opp den senere tid uten at det samtidig har vært noen stor nedbygging i Nordsjøen. Nordsjøen har kanskje nådd toppen i utvinningen og større innsats kan bli satt inn i Norskehavet. Dette vil kunne påvirke sysselsettingen og lokalsamfunn. For å gi et korrekt bilde av denne utvikling for lokalsamfunn, næringsliv og sysselsetting bør en slik endring beskrives. Dersom det bare blir beskrevet hva som vil være mulig ”ny” sysselsetting ved aktivitet i Norskehavet, kan beslutningstakerne bli forledet til å tro at dette er økning i sysselsetting for eget lokalsamfunn. Dagens samfunnsstruktur tilsier imidlertid en stadig større mobilitet i nødvendig arbeidskraft, noe som vil ha betydning for utvikling av lokalsamfunn og sysselsetting.	Det henvises til likelydende kommentarer fra Norges fiskarlag.
	Det er foretatt mange utredninger om seismikk, men fortsatt er det store kunnskapshull som bør fylles. I den forbindelse er det problemstillinger knyttet til seismikkskytingens innvirkning på sjøpattedyr og på fiskens gytevandring som må besvares.	Det henvises til likelydende kommentarer fra Norges fiskarlag/Nordland fylkesfiskarlag.
	I tillegg bør det foretas en analyse av hvilken oljevernberedskap man må ha for å få en fullgod dekning på hele kysten som defineres inn i Norskehavet.	Det henvises til likelydende kommentarer fra Norges fiskarlag/Nordland fylkesfiskarlag.
Sintef	SINTEF ønsker å peke på noen områder der vi mener utkastet kan detaljeres noe og som har betydning for det videre arbeidet med forvaltningsplanen. Det er behov for å se en større helhet i vurderingen av konsekvenser fra regulære og akutte utslipp fra petroleumsvirksomheten i det aktuelle havområdet/havområdene. Konkret er det viktig at effekter på havoverflaten	Kommentaren tas til orientering. De påpekte forhold vil vurderes ved gjennomføring av de ulike delutredninger.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	(sjøfugl og sjøpattedyr) ses i sammenheng med eventuelle effekter i vannsøylen (pelagialen). Det vil være viktig at valg av tiltak mot forurensning kan gjøres med formål å gi minst mulig effekter på økosystemet og fordeling av ressurser på overflate og i vannsøyle over tid er en viktig basis for slike valg og analyser (NEBA – Net Environmental Benefit Analysis). Det anbefales anvendt egnede simulerings og modelleringsverktøy for slike analyser. For enkelte scenarier vil det også være viktig å vurdere interaksjon mellom forurensningskomponenter og bunnsedimenter (i grunne farvann eller ved undervannslekkasjer og -utslipp).	
	Utredningsarbeidet må ta høyde for scenarier med utslipp av ulike kvaliteter/typer råoljer og bunkersoljer fra både petroleumsinstallasjoner og maritim transport. Det foreligger mye forskning og data som beskriver skjebne og effekter av ulike råoljer og bunkersoljer i det marine økosystemet. Store variasjoner er vist for drift, spredning, nedblanding, nedbrytning og utløsning av toksiske komponenter fra ulike oljekvaliteter og dette har svært stor betydning for effekter og konsekvenser både på overflaten og i vannsøylen. Det må også antas at nye oljekvaliteter som kommer i produksjon i dette havområdet kan være forskjellig fra de kvaliteter som produseres i dag.	Som forutsetning for modelleringer for Sektor Petroleum vil det benyttes råoljer av ulik kvalitet. Bunkersoljer vil vurderes i Sektor Sjøtransport.
	I utkastet nevnes samordnet miljøovervåking i en bisetning. Gitt at det i utredningen framkommer indikatorer, referanseverdier og tiltaksgrenser som gir grunnlag for gode risiko- og konsekvensvurderinger bør det også være et mål å trekke opp et rammeverk for en samordnet overvåking av økosystemet i dette havområdet. Det vil være en styrke å anvende modeller og simuleringsverktøy både for å simulere konsekvenser og risiki med den kunnskap man har p.t. og også for å avdekke kunnskapshull i nåværende data knyttet til fordeling av ressurser i tid og rom samt grenseverdier for viktige økologiske komponenter i systemet.	Kommentaren tas til orientering. Arbeidet med indikatorer og samordnet overvåking inngår i arbeidet med forvaltningsplanen, men ikke spesifikt i sektorutredningene.
Sør-Trøndelag fylkes-	Klimautslippene fra olje-/ og gassproduksjon er betydelige grunnet lite effektive offshore gasskraftverk knyttet til produksjonen. Disse utslippene	Dette temaet vil vurderes ifm etablering av fremtidsbildet og tilhørende teknologiløsninger.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
kommune	kan reduseres betraktelig ved ”elektrifisering” av produksjonen fra andre energikilder. Utredningsprogrammet må derfor både omfatte behovet for legging av strømkabler fra land til installasjonene offshore, samt delvis elektrifisering av produksjonen fra havmøller offshore. Dette innebærer utredninger knyttet til framtidig infrastruktur for rørtransport av olje og gass, som må sees i sammenheng med behovet for en effektiv verdikjede knyttet til landfall av gass til gasskraftverk med CO2-håndtering, retur-rør for CO2, samt deponering i Norskehavet.	
	Målsettingen bør være at faste installasjoner i Norskehavet blir ”karbon-nøytrale” ved at klimautslipp reduseres til et minimum ved bruk av ny teknologi, samt at overskytende utslipp gradvis må kompenseres av aktørene gjennom kvotesystemene.	Kommentaren tas til orientering.
	Det må utredes konsekvenser knyttet til bruk av store offshore vindmølleparker (”Havmøller”), slik NTNU og NORISS (Norsk institutt for Strategiske studier) har skissert.	Det henvises til kommentar fra NOF.
	Akutte oljeutslipp betraktes som en vesentlig risiko. Oljevernberedskap og konsekvenser av utslipp bør derfor være en viktig del av programmet.	Disse temaene vil tillegges betydelig vekt i arbeidet.
	Det vil være relevant å se på forholdet mellom skipstrafikken og petroleumsvirksomhet, da begge virksomhetene er økende.	Det vil være en samordning av fremtidsbildene mellom de to sektorene; sjøtransport relatert til aktivitetsnivå og -løsninger for Sektor Petroleum vil inngå i fremtidsbildet for Sektor Sjøtransport. Arbeidet med ”Konsekvenser av samlet påvirkning” vil vurdere totalen.
Troms fylkes-kommune	Det som fylkeskommunen vil påpeke i forhold til en forvaltningsplan for Norskehavet er at det må være det samme forvaltningsregime i Norskehavet som i havområdene utenfor Lofoten - Barentshavet. Dette innebærer at det må stilles samme krav til aktører som driver aktivitet i disse områdene, som feks krav til sameksistens mellom næringer og krav om nullutslipp ved petroleumsaktivitet.	Det henvises til kommentar om nullutslipp også fra NUB og Norges naturvernforbund.
	Fylkeskommunen etterlyser på samme måte som ved utarbeidelsen av ULB et sterkere fokus på de samfunnsmessige sidene ved petroleumsaktiviteten.	De samfunnsmessige forholdene er forsøkt ivaretatt i forslaget. Når det gjelder muligheter

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	Utredningen vil beskrive sysselsetting og vare- og tjenesteleveranser. Fylkeskommunen mener det vil styrke utredningen dersom det er et større fokus på næringsutvikling, kompetanseoppbygging, utdanning og rekruttering på regionalt nivå. Det er positiv at utredningen tar for seg de miljømessige sidene ved slik aktivitet, men planen må også bidra til større ringvirkninger lokalt og regional, det vil si større vektlegging av de næringsmessige perspektivene ved slik aktivitet.	for næringsutvikling er dette et forhold med betydelig usikkerhet avhengig av omfang av aktivitet, utbyggingsløsning, lokalisering osv. Slike forhold avhenger derfor i stor grad av det fremtidsbildet som etableres, og de løsninger dette favner. Mulighet for og eventuelt omfang av utredning av dette temaet vil derfor vurderes sett i lys av fremtidsbildet.
	Olje- og energidepartementet m.fl. er i ferd med å gå igjennom konsekvensutredningssystemet, herunder veileder for plan for utbygging og drift, for å vurdere hvordan ringvirkninger i distriktene kan få et større fokus. I den sammenheng vurderer OED utvikling av leverandørnettverk som viktig for leverandørindustrien, og at en videreutvikling av disse nettverkene skal prioriteres. Dette arbeidet bør sees i sammenheng med utarbeidelsen av HFNH og revisjon av HFB.	Oppdateringen av veileder for plan for utbygging og drift har flere formål. I forbindelse med forvaltningsplanen vil det utføres en samfunnsstudie for sektor petroleum, og ringvirkninger vil være inkludert i denne.
WWF	Seismikkaktiviteten på norsk sokkel er enorm, og medfører mye støy i havet. Det er stort behov for et kraftig kunnskapsløft om konsekvenser av seismikk. Der er fremdeles mange ubesvarte spørsmål om virkningene av den store seismiske aktiviteten vi har på norsk sokkel. Spesielt er kunnskapen om støyforurensning og hørselskader på fisk mangelfull.	Det vises til kommentarer på seismikk også fra Norges fiskarlag, Nordland fylkesfiskarlag m. fl.
	WWF mener det er store mangler i norsk oljevernberedskap, både når det gjelder utstyr i depotene, slepebåtberedskap og trenede mannskaper. Det er behov for et kraftig løft, og det har det vært lenge. Skal vi ha en sjøsikkerhet og en oljevernberedskap som står i forhold til vår lange kyst, den økende miljørisikoen og de store konsekvensene uhell kan få, må det bevilges penger. Det er ikke nok å fokusere på forebyggende tiltak alene. WWF ber om at sektorutredningene også utreder konsekvensene av manglende oljevernberedskap i forbindelse med utarbeidelsen av forvaltningsplanen.	Det vises til kommentarer om oljevernberedskap fra en rekke andre instanser, over.
	Utredningsprogrammet har store mangler på vesentlige momenter som berører sjøfugl. Dette gjelder spesielt tilstand for rødlistede fuglearter, påvirkning fra fremtidig offshore vindkraft samt konsekvenser på sjøfugl	Det vises til kommentarer fra NOF m. fl.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	ved akutte oljeutslipp.	
Fylkesrådet Nord-Trøndelag	I *Program for utredning av konsekvenser – Sektor Petroleum* vises det i programmet til tidligere regional konsekvensutredning (RKU) for Norskehavet. Fylkesrådet viser til den regionale konsekvensutredningen som ble utført for Haltenbanken/Norskehavet datert juni 1998 samt den regionale konsekvensutredningen for Norskehavet datert februar 2003. I begge disse konsekvensutredningene ble det mellom annet definert to fiktive felt utenfor kysten av Namdalen/Helgeland. Feltene ble plassert i områder hvor det kan forventes relativt høy sannsynlighet for funn. Fylkesrådet krever at det også legges til grunn fiktive felt i dette området når man utreder mulige fremtidige konsekvenser og muligheter for Norskehavet og Norskehavsregionen frem til år 2025.	Oljedirektoratet har ansvaret for å utarbeide et fremtidsbilde for Sektor Petroleum. I dette arbeidet vil OD, i henhold til kriterier som angitt i forslaget til utredningsprogram, definere et eller flere fiktive felt og spesifisere disse med tanke på lokalisering, utbyggings-løsning/teknologi og olje-/gassfordeling.
	Fylkesrådet mener spørsmålet om elektrifisering av installasjoner må være et sentralt tema i det utredningsarbeidet som nå skal gjennomføres, og at det må settes krav om å utvikle nye teknologiske løsninger som kan bidra til en kraftig reduksjon av Norges klimautslipp. Fylkesrådet mener utfordringen for en videre bærekraftig utvikling av petroleumsressursene i Norskehavet er å utvikle konsepter for installasjoner til havs, som kan benytte seg av elkraft fra land, og at dette må tas på alvor. Krav til modifikasjoner på anlegg som er under utbygging og ombygging av eksisterende installasjoner til havs må også vurderes**.**	I arbeidet med fremtidsbilde vil OD vurdere teknologiske løsninger og utfordringer, herunder energiløsninger for feltene. I dette arbeidet er kraft fra land en løsning som vil vurderes. Det vises for øvrig til kommentar fra Sør-Trøndelag fylkeskommune.
	Fylkesrådet mener svaret på det 21. århundrets utfordringer med krav til både miljø, sikkerhet og verdiskaping basert på ressursene i Norskehavet, er ny ilandføring av gass til regionen. Nåværende og ny energiproduksjonen i Norskehavet må ta hensyn til dette. Fylkesrådet krever, på lik linje med kravet om fiktive felt, at en fiktiv rørledningstrase fra fiktive feltene vest av Namdalen/Helgeland og til Namdalskysten legges inn i arbeidet og at og konsekvensene av dette	I arbeidet med fremtidsbilde vil OD se på ulike transportløsninger for olje/gass, herunder eventuelle nye rørledninger og eventuell ilandføring. Detaljeringsgraden i dette arbeidet må imidlertid avklares nærmere – og dette vil uansett kun representere fiktive utbygginger som grunnlag for vurdering av konsekvenser.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	vurderes innenfor rammene i programmet – sektor petroleum.	
	Fylkesrådet viser til omtalen i St.meld nr 8 (2005-2006) hvor ringvirkninger og sysselsetting på land er beskrevet. Dette er positivt. Fylkesrådet har merket seg at det i programmet for sektor petroleum skal vurderes å se på virkninger på lokalsamfunn gjennom eksempelstudier. For fylkene i Norskehavsregionen er dette et sentralt punkt, og fylkesrådet vil sterkt anbefale at de samfunnsmessige konsekvenser gjennomføres og utredes som en egen studie i programmet. Fylkesrådet viser til vedtak i Trøndelagsrådet 23. mars i år, se vedlegg 4, og vil anbefale at Ytre Namdal med ståsted Vikna kommune blir utredet som et alternativ for Trøndelag. Dette er relevant da Nord-Trøndelag fylkeskommune gjennom flere år i et tett og godt samarbeid med kommunene i Ytre Namdal har arbeidet for ilandføring av naturgass til Lauvøya i Vikna kommune. Det foreligger faglige utredninger fra den gang som kan gjøres tilgjengelig, og Nord-Trøndelag fylkeskommune og kommunene i Ytre Namdal vil bidra med ressurser slik at en eksempelstudie kan gjennomføres.	Innspillet vil vurderes som en del av delutredningen på samfunn. Lokaliteter for eventuell ”fiktiv” virksomhet på land vil vurderes i arbeidet med fremtidsbildet, og innspillet fra Fylkesrådet vil vurderes i denne sammenheng.
Nordland fylkes-kommune	Kart og benevnelser er en viktig del av planarbeidet. Spesielt innen olje og gass brukes det en rekke betegnelser på samme områder, alt etter hvem som lager kartene. Eksempelvis er det i kartmaterialet som er lagt ved, brukt betegnelse Trøndelagbassenget om store deler av områdene utenfor Nordland. En bør her være mer presis på navnbruk, ettersom det er geologi, fiskeri eller andre tema som beskrives.	Kommentaren tas til etterretning.
	Arbeidet med fremtidsbildene (scenarier) er en viktig del av planen, spesielt innenfor olje og gass, hvor de største endringene vil kunne finne sted. Det må lages alternativer som viser mulige funn, beliggenhet, størrelse og sammensetning av olje og gass. Hensikt må ikke alene være å få frem worst case bilde, men også å få frem om det er miljømessig gunstige løsninger. Dette omfatter også bruk av ny teknologi, oljevernberedskap, gassfunn kontra oljefunn og utvikling av infrastruktur som kan håndtere utfordringer	Det vil utarbeides ett fremtidsbilde som vurderes som mest mulig realistisk, og som generelt vil vurdere de forhold som her nevnes. De samfunnsmessige ringvirkningene knyttet til fremtidsbildet vil utredes.

Høringspart	Uttalelse	Vurdering Arbeidsgruppe Sektor Petroleum
	knyttet til CO2. De samfunnsmessige ringvirkninger som følge av slike ulike scenarier mht olje og gass, må beskrives.	
Industri Energi	Høringsutkastet til program for utredninger av konsekvenser - sektor petroleum, dekker de aktuelle tema slik vi ser det. Vi vil likevel hevde at de positive sidene ved petroleumsvirksomheten får en svært liten plass i forhold til de mulige negative sidene. Punkt 5.3.8 i programforslaget må derfor få et langt større omfang dersom de næringsmessige sidene ved petroleumsvirksomheten skal drøftes i planen. Industri Energi mener en rekke elementer er nødvendig å se på når positive ringvirkninger av petroleumsaktivitet for dette området vurderes. Det er påvist en rekke funn i Norskehavet som ennå ikke er utbygd og det foregår stor leteaktivitet. Hvilke utbyggingsalternativ som velges vil være av avgjørende betydning for hvor store og hvilke positive ringvirkninger det blir regionalt og nasjonalt. Blant annet vil ilandføring av gass eller direkte eksport være av stor betydning, ikke minst for industriell bruk av gassen lokalt. Slike og andre industrielle sider, må etter vår mening utredes i planen.	Ulike utbyggingsløsninger vil vurderes i arbeidet med etablering av fremtidsbilde. De tilhørende samfunns- og næringsmessige konsekvenser vil forsøkes utredet. Det vises for øvrig til lignende kommentar fra Troms fylkeskommune.